

Monografijos „Gruzdžiai“ finansavimas

Petras Jonušas

Rėmėjai, finansuotojai, jų vadovai, lėšų gavimo datos ir sumos litais

1. Petras Jonušas, Vilnius, „Versmės“ leidyklos vadovas, verslininkas (2008 05 10, 2009 07 22)	25 000
2. UAB „Magnolija“, Vilnius (direktorius Jonas Dubickas)	25 000
3. „Norfos“ labdaros ir paramos fondas, Gruzdžiai (direktorius Jonas Dundulis, 2006 01 23, 2007 11 20)	15 000
4. UAB „Telekonta“, Šiauliai (gen. direktorius Svajūnas Bernotas, 2007 12 18)	10 000
5. Šiaulių rajono savivaldybės administracija (2008 10 20)	4 000
6. Šarūnas Birutis, Europos parlamento 2004–2009 m. kadencijos narys (2008 12 08)	4 000
7. Kęstutis Juščius, Kaunas, šampinjonų ūkio „Baltic champignons“ vadovas (2006 08 03)	2 000
8. Nils Paul Nordin, Stokholmas (2007 12 18)	2 000
9. Indrė Gruodienė (Šniukaitė), Ignalina (2007 12 07)	2 000
10. Daiva Šniukaitė, Vilnius (2007 12 20)	2 000
11. Kultūros ministerija (2004 12 06)	1 000
12. Rokas Šniukas, Meškuičiai (2008 03 13)	1 000
13. Vitalijus Žemkauskas, UAB „Gruzdžių malūnas“ vadovas (2006 05 11)	1 000
14. Mečislovas Šniukas, Gruzdžiai (2008 06 10)	500
15. Filomena Augytė-Kantautienė-Masiokienė, JAV (2005 10 19)	500
16. UAB „Medynas“ (vadovas Vidmantas Adomaitis, 2006 08 17)	500
17. Rima Baškienė, LR Seimo narė (2008 05 13)	500
18. Vidmantas ir Alina Adomaičiai, Gruzdžiai (2008 12 29)	500
19. Rimantas Slavikas, Gruzdžiai (2007 01 26)	300
20. Liucija Šniukienė, Gruzdžiai (2008 06 10)	200
21. Eugenija Meškienė, buvusi Akmenės rajono merė (2008 08 07)	200
22. Liudvika Gedžienė, Šiauliai (2009 05 13)	200
23. Mečislovas Šimaitis, Gruzdžiai (2006 05 11)	150
24. Jurgis Katauskas, Gruzdžiai (2007 11 05)	150
25. Stanislovas Krikštanas, Gruzdžiai (2008 03 05)	100
26. Angelė ir Vaclovas Poškai, Gruzdžiai (2008 06 10)	100
27. Audrius Šniukas, Šiauliai (2008 06 10)	100
28. Zita Inčirauskienė (Mackevičiūtė), Telšiai (2008 12 15)	100
Bendra monografijai parengti ir išleisti gauta suma	98 100

Šio, savo gausa išsiskiriančio gražaus finansuotojų ir rėmėjų būrio sutelkimas yra pirmiausia monografijos vyriausiojo redaktoriaus ir sudarytojo Damijono Šniuko, daug dėmesio skyrusio leidinio parengimo ir išleidimo lėšų paieškai, plačių ryšių, visuomeniškumo, autoritetingumo ir atkaklių daugiamečių pastangų rezultatas. Ėjo, kalbino, kvietė, telkė kraštiečius kiek kas gali prisidėti prie visų bendro reikalo – gimtųjų Gruzdžių pagerbimo ir įamžinimo.

Tad kartu su vyr. redaktoriumi tariau nuoširdų Ačiū visiems prisidėjusiems. Be Jūsų – nebūtų šios knygos. Nors surinkta nemaža suma po knygos išleidimo dar papildys lėšomis, gautomis už parduotus egzempliorius (paprastai apie 10 tūkst. Lt), ji vis tiek nesieks 100 tūkst. Lt gerokai viršijančios šio sudėtingo ir nepigaus leidinio faktinių leidybos išlaidų sumos. Todėl ypač džiugu, kad šią – jau 17-ąją „Lietuvos valsčių“ serijoje ir 3-iąją šiomet monografiją (jos 1-ąją dalį) pavyksta užbaigti ir išleisti vis labiau jaučiant gilėjančios pasaulinės ekonomikos krizės nepriteklius. Gal, nepaisydama jų, ir Šiaulių rajono savivaldybė pasinaudos galimybe į rėmėjų ir finansuotojų gretas svariau įsiliesti išleidžiant 2-ąją monografijos dalį ir taip paspartinti jos išleidimą bei išsiveržti į nepelnytai kitiems užleistas knygos globėjų lyderių gretas.

Tokio nuolatinio lėšų nepritekliaus, kuris lydi ne tik pastaruosius, bet visus jau 15 metų rengiamos ir leidžiamos, neperdėsiu pasakęs, svarbios valstybinės reikšmės monografijų serijos „Lietuvos valsčiai“ metus, kontekste labai pasigendame pačios valstybės atstovų valstybinio požiūrio.

Pateikiamoje „Gruzdžių“ monografijos rėmėjų ir finansuotojų lentelėje, be simbolinio 1 tūkst. Lt Kultūros ministerijos indėlio, daugiau nerasime valstybės paramos. Joje neatsispindi ir „Versmės“ leidyklos daugiametės bevaisės pastangos gauti valstybės finansavimą tiek „Gruzdžių“ monografijai, tiek visai „Lietuvos valsčių“ serijai iš Kultūros ministerijos, Lietuvos tūkstantmečio minėjimo direkcijos prie Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijos, kitų valstybės institucijų. Nors nuolat susirašinėjame, teikiame paraiškas ir dalyvaujame bemaž visuose minėtų institucijų skelbtuose atviruose leidybos finansavimo ir viešojo pirkimo konkursuose, kvietimuose, finansavimo negauname (šiai monografijai, kaip ir kelioms kitoms serijos knygoms, esame gavę tik nedidelį simbolinį finansavimą; visą informaciją apie dalyvavimą konkursuose nuolat skelbiame leidyklos interneto svetainėje www.versme.lt).

Neapsikentę nuolat pasikartojančiais, mūsų manymu, akivaizdžiai neteisingais minėtų konkursų rezultatais, su Lietuvos tūkstantmečio minėjimo direkcija nuo 2005 metų bylinėjomės visų instancijų teismuose, siekdami, kad būtų pripažinti minėtos institucijos, nuo pat jos įsteigimo 1997 m. gruodžio 31 d. daugiau kaip 10 metų vadovaujamos dar Prezidento A. M. Brazausko paskirto direktoriaus Gedimino Ilgūno, patariamo E. Ulčinitės, L. Truskos, D. Kauno ir kitų vertintojų, padaryti jos organizuotų leidinių viešųjų pirkimų pažeidimai, dėl kurių, mūsų manymu, ir prarandame dalį pelnyto finansavimo. Deja, atrodo, šiame procese savo vaidmens neatliko ir teismai, metų metus tęsę nesudėtingas bylas, bet taip ir neužtikrinę teisingumo, teisingo valstybės lėšų paskirstymo ir panaudojimo.

Minėtos Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijos įsteigtos institucijos, jos vadovo ir kitų jo kolegų – konkursų rengėjų nusižengimus tikroju – įstatymo pažeidimo – vardu tik 2008 m. lapkričio 24 d. savo rašte įvardijo Viešųjų pirkimo tarnyba prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – Tarnyba), pagal kurią daugelį metų visuose Lietuvos tūkstantmečio minėjimo direkcijos prie Lietuvos Prezidento kanceliarijos pagal tokias pačias šablonines sąlygas rengtuose viešuosiuose leidinių pirkimo konkursuose, kaip ir Tarnybos įvertinto 2007 m. konkurso (pirkimo numeris 59306), sąlygose

„<...> nurodyti ekonominio naudingumo pasiūlymo kriterijų „Mokslinė vertė, monografiškumas“, „Mokslinis ir kultūrinis aktualumas bei naujumas“, „Pagrįstumas ir įgyvendinimo realumas“, „Leidinio parengimo būklė“ pavadinimai ir lyginamieji svoriai, tačiau jie konkurso sąlygose aiškiai neapibūdinti, neaprašyta šių kriterijų vertinimo metodika, kad tiekėjai galėtų disponuoti informacija, kokių charakteristikų paslaugos perkančiajai organizacijai yra ekonomiškai naudingesnės ir tinkamai aprašyti siūlomų paslaugų savybes pasiūlymuose, o perkančioji organizacija turėtų pakankamą informaciją objektyviam pasiūlymų įvertinimui ir jų palyginimui. Konkurso sąlygose nenustatyta, pagal kokias formules bus apskaičiuojami ne tik šių, bet ir

kainos kriterijaus balai. Tuo neužtikrintas Įstatymo [Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas – P. J.] 3 straipsnio 1 dalyje nustatyto skaidrumo principo laikymasis ir pažeistas Įstatymo 101 straipsnio 1 dalies 13 punktas.

*Atsižvelgdama į **nustatytus Įstatymo pažeidimus** [paryškinta cituojant – P. J.], Tarnyba, vadovaudamasi Įstatymo 8 straipsnio 3 dalies 4 punktu, **įpareigoja** Lietuvos tūkstantmečio minėjimo direktiją prie Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijos **nutraukti** supaprastinto atviro konkurso „Lietuvos istorijos ir kultūros sričių leidinių išleidimas“ (pirkimo numeris 59306) pirkimo procedūras ir raštu pranešti Tarnybai apie šio įpareigojimo įvykdymą“.*

Ir tik paskutiniaisiais „Gruzdžių“ monografijos rengimo spaudai mėnesiais, artėjant prie pabaigos Lietuvos Tūkstantmečio minėjimo metams, „Versmės“ leidyklai pagaliau pavyko laimėti Lietuvos Aukščiausiojo Teismo gražintą pirmosios instancijos teismui nagrinėti iš naujo daugiametę civilinę bylą prieš Lietuvos tūkstantmečio minėjimo direktiją prie Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijos.

Vilniaus apygardos teismo, 2009 m. birželio 29 d. patenkinusio „Versmės“ leidyklos ieškinį, sprendime (civilinė byla Nr. 2–2498–585 / 2009, teisėjas Vytautas Zelianka) rašoma:

„<...> neteisėti visi atsakovo [Lietuvos tūkstantmečio minėjimo direktijos – P. J.] veiksmai, kuriais buvo vykdomos ieškovo [„Versmės“ leidyklos – P. J.] atžvilgiu neteisėtai [paryškinta cituojant – P. J.] paskelbto viešojo pirkimo procedūros <...>“.

Ką čia bepridursi: įstatymo pažeidėjai įvardyti, teisingumas triumfuoja, tačiau laiko atgal nesugrąžinsi – beveik 10 metų trukęs nuolatinis įstatymo pažeidinėjimas įvyko, pelnytų valstybės lėšų „Lietuvos valsčių“ serijai neskirta. Tam kelio neužkirto nei teismai, nei kontrolieriai, nei bevaisės mūsų, kaip visuomenės atstovų, pastangos, nei įstatymus pamynusios institucijos steigėjai ir globėjai.

Deja pati Lietuvos tūkstantmečio minėjimo direktija visus tuos metus savo darbo ir bendravimo nekeitė, dirbo prastai, elgėsi pabrėžtinai nedraugiškai ir arogantiškai, nesileido į jokias diskusijas, bendravo tik teismuose, o juose vilkino bylas ir sąmoningai darė viską, kad finansavimo negautume. Dar 2005-aisiais, kai dėl direktijos veiksmų kreipėmės į teismą, iš karto sulaukėme šios atsakovu patrauktos institucijos atsakomojo kerštingo veiksmo: iš daug metų jos naudoto leidinių pirkimo konkursų sąlygų tipinio teksto buvo išbraukta konkursams teikiamų leidinių eilutė „Regionų istorija“, kitaip sakant, paminant visuomenės interesus buvo pasirūpinta, kad negalėtume net teikti konkursams būtent skirtingų Lietuvos kraštų istorijai ir kultūrai skiriamų „Lietuvos valsčių“ serijos monografijų, todėl nei „Versmės“ leidykla, nei kitos leidyklos nuo 2005 m. nebegalėjo gauti valstybės biudžeto finansavimo regionų istorijos leidiniams, o visuomenei tuo buvo trukdoma šiuos leidinius turėti ir skaityti. Gi direktorius G. Ilgūnas ir paskutiniame teismo posėdyje 2009 m. birželio 15 d., patenkinusiame „Versmės“ leidyklos ieškinį, teisėjo paklaustas nieko negalėjo

pasakyti dėl Viešųjų pirkimų tarnybos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės įvardintų jo vadovaujamos institucijos padarytų įstatymo pažeidimų, elgėsi pabrėžtinai priešišškai, o „Lietuvos valsčių“ serijos knygas menkinamai vadino Pilviškių seniūno atsiminimais...

Rėmėjai, „Lietuvos valsčių“ serijai skyrę 2 proc. savo metinės pajamų mokesčio sumos

Atsižvelgdamas į tai, kad „Lietuvos valsčių“ serijos istorijos ir tradicinės kultūros knygų leidyba yra nepelninga, valstybės, įstaigų ir asmenų remtina veikla, 2004 m. balandžio 7 d. Lietuvos Respublikos juridinių asmenų registro tvarkytojas viešajai įstaigai „Vermės“ leidykla yra suteikęs paramos gavėjo statusą.

Remiantis Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 34 str. 3 dalimi ir finansų ministro 2002 m. rugsėjo 25 d. įsakymu Nr. 305, gyventojai gali iki 2 procentų savo metinės pajamų mokesčio sumos skirti savo pasirinktoms įstaigoms ir organizacijoms, kurios pagal Labdaros ir paramos įstatymą turi teisę gauti paramą.

Apgailestaujame, kad čia negalime paskelbti atskirų rėmėjų skirtų sumų, nes valstybinė mokesčių inspekcija neteikia paramos gavėjams jokios informacijos nei apie konkrečius juos remiančius rėmėjus (vardus, pavardes), nei apie konkrečias atskirų rėmėjų 2 proc. sumas: metų gale mokesčių inspekcija paramos gavėjui vienu mokėjimu perveda visą visų jo rėmėjų paramos sumą, todėl kiekvieno konkretaus rėmėjo indėlis, priklausantis nuo jo gaunamų pajamų dydžio, lieka nežinomas.

2008 metų gruodį „Vermės“ leidyklos raštai su prašymais „Lietuvos valsčių“ serijai skirti iki 2 proc. savo 2008 m. pajamų mokesčio sumos buvo išsiųsti iš viso 640-iai asmenų. Šios paramos prašymas Sveikatos apsaugos bei Užsienio reikalų ministerijų iniciatyva išplatintas jų vidinio naudojimo intraneto tinkle ir taip paskelbtas visiems darbuotojams. Leidykla dėl šios asmeninės paramos „Lietuvos valsčių“ serijai raštu kreipėsi į visus LR Seimo narius (išsiųstas 141 prašymas, atsiliepė 4, parėmė 1), LR Ministrą Pirmininką (neatsiliepė, neparėmė), visus LR Vyriausybės narius (išsiųsta 13 prašymų, atsiliepė 2, neparėmė), Lietuvos tūkstantmečio minėjimo direktijos darbuotojus (neatsiliepė, neparėmė), rajonų savivaldybių merus, seniūnijų seniūnus, įvairių kitų valstybės institucijų, įstaigų ir kt. vadovus (išsiųsti 52 prašymai, parėmė 16), samdomą darbą dirbančius „Lietuvos valsčių“ serijos knygų redaktorius (išsiųsti 33 prašymai, parėmė 2) ir serijos knygų autorius (išsiųsti 267 prašymai, parėmė 19), ankstesnius rėmėjus. Kartu su paramos prašymais buvo siunčiamos parngtos pildyti paramos skyrimo prašymo formos, apmokėto atgalinio siuntimo vokai, informacija apie „Lietuvos valsčių“ seriją ir „Vermės“ leidyklą.

2007 metų savo 2 proc. pajamų mokesčio sumos dalimi seriją parėmė 56 asmenys (bendra paramos suma 10 754,97 Lt):

„Vermės“ leidyklos bendradarbiai – Vingaudas Baltrušaitis, Violeta Barauskaitė (1 proc.), Stanislovas Buchaveckas, Gabija Juščiūtė, Rasa Kašėtienė, Aloyzas Pranas Knabikas, Zita Kutraitė, Venantas Mačiekus, Aloyzas Petrašiūnas, Daiva Ramanekaitė, Donatas Rinkevičius, Vidas Sutkus; *„Lietuvos valsčių“ serijos autoriai* – Nijolė Andrejevienė, Algir-

das Baliulis, Nerija Bartkutė, Rasa Bertašiūtė, Renata Endzelytė, Zenonas Garška, Rita Garškaitė, Ona Kažukauskaitė, Audronė Kiršinitė, Lilija Kudirkienė, Virginija Kvasaitė, Aurelija Malinauskaitė, Elona Mikučiauskaitė, Bronius Puzinavičius, Zosė Radžiuvienė, Antanas Rupeika, Marija Rupeikienė, Povilas Spurgevičius, Asta Steikūnienė (1 proc.), Janina Stuokaitė, Jonas Šedbaras, Airina Šulskienė, Dana Tomkutė, Albinas Vaitonis, Ernestas Vasiliauskas, Saulius Žilinskas, Brigita Žuromskaitė (1 proc.); *kiti rėmėjai* – Evaldas Bernotas, Irmantas Bernotas, Rimutė Bernotienė, Gražina Drėmaitė, Aniceta Garšvienė, Juozas Jundulas, Margarita Kazakevičiūtė, Gintaras Lansbergas, Edita Lansbergienė, Jurgis Pakalka, Livija Joana Pakalkienė, Jūratė Rinkevičienė, Goda Rupeikaitė, Gerda Sutkuvienė, Jonas Šiaulys, Regina Vaitkevičienė, Vitolda Verikaitė.

2008 metų savo 2 proc. pajamų mokesčio sumos dalimi seriją parėmė 34 asmenys (bendra paramos suma knygos išleidimo metu dar nėra žinoma – ją sužinoti ir paramą gauti turėtume tik 2009 m. gale):

„Versmės“ leidyklos bendradarbiai – Giedrė Užumėckaitė (1 proc.), Aloyzas Pranas Knabikas, Vidas Sutkus, Aivas Ragauskas, Aloyzas Petrašiūnas, Žilvytis Šaknys, Zita Kutraitė, Juozas Banionis, Henrikas Jasiūnas, Violeta Barkauskaitė (1 proc.); *„Lietuvos valsčių“ serijos autoriai* – Zenonas Garšva, Antanas Rupeika, Marija Rupeikienė, Algirdas Vaitonis, Jonas Šiaulys, Algirdas Baliulis, Julius Kanarskas, Audronė Kiršinitė, Elvyra Elena Straševičienė; *kiti rėmėjai* – Sigutė Gailienė, Ina Budrytė, Bronius Puzinavičius, Rimutė Bernotienė, Edgaras Kanapienis, Irena Kanapienienė, Gediminas Orlonas, Edmundas Mazėtis, Vitolda Verikaitė, Nijolė Andrejevienė, Gražina Drėmaitė, Vera Šedienė, Jonas Budreckas, Kazimieras Kuzmickas, Jūratė Sabeckienė, Almutė Armonavičienė.